

Mõned reispildid Eobumaalt.

II.

Tartu väljanäitus oli wististe tore. Igasugu asjad ja loomad, mis maja- ja põllupidamises kasulitud ja kenad ja mis muidu ifta üle maa laiali pillatud, oliwad jia juures hulgas kofku kogutud, nagu maailma rahwaste keeled risti- koguduse sündimise päewal Jerusalemasse. Praegu oli just näitusepäewa kõigetähtsam tund. Wiljapellu masinad waf- sefiwad ja ümisesfiwad põllult toodud jumala-ande tallal, puhu- fiwad mõnesti otsast aganaid ja tolmü waatajatele wastu näge- misi, mõnesti teisest otsast aga puhtaid leiwateri kottidesse. Seal saiwad rehetolmu suured sakkad ja weikesed sakkad ja mittesakkad: kõigewägewam auru jõuud ei teinud oma masina- tega nende kottide juures midagi wahet. Wiljapellu masinate kõrwal wahtifiwad paar auruweskit, nõnda ütelda, näljasel näul terafottide poole ja mis neile pealt teradena jisse lasti, seda nad alt warsti jahudena wälja lühweldasiwad. Nii oli- wad põllult toodud rufid pilgu ajaga pelsetud, tuulutatud, kui tarwis, ka westkile wiidud ja jahwatatud. Kas kurgil näitufe peal ka pagari töötuba oli, kus aurukitrusel saadud jahubest niifama ruttu „mele igapöewast leiba“ wõis kippetada, seda teawob näitufe härrab ise parem kui mina. Peale rehetepes- mise ja jahwatamise tegi auru jõuud näitufel ka libetud leiwaf- kõrwaft wõid ja juustu ning seega oli ihuloibu jauskonnas natukene juba käes. Härra Laakmann oli omalt poolt ka hingetoidu eest murefenud, ta oli palju suuri ja lufaid raamatuib, piiblit ja jutluseraamatuid ja lauluraamatuid ja weel palju suuremaid kassapildamise raamatuid näitufetempliufe wälja seadimud. Kas tema oma jumalafõna ja muud raamatud ka auru jõuuga oli löönud, seda ma ei tea, aga hõbe aurihinna ta sai.

Agaga ega kõi ilu üfti ihuleiwast ega hingetoidust ülewal ei seisa. Selle meelde tuletamifeks nättas wäljanäitus ühe aurumafinaga ka seda, tubas aur oma kirufega „nõrga walimu karasufeks“ tutawat tuliwett teeb ja tubas ta selle ilma- wägewa märjulufe efimesti tulifusti tegemise juures kireste ära jahutab. Ka walimis tehtud wolinast ei olnud näitufel puudu; Muusfo härra oli seda mitu laudut ihufate pubelkitega täis koonud ja näitufe härrab andfiwad talle selle eest ka kõtge suurema hõbe auruaha, muidugi tunnistufeks, et tema märjulene nelle hästi hea maitfes, wähemall puhas ja selge nagu hõbe.

Kui näib ihu- ja hingetoidu kallalt ära pöörame ja ihu- fatte jauskonna peale waatame, mis enamiste Eesti nalste- rahwa näputööft näitufe peale oli jõuudnud, siis tuleks minu timoil fulel tunnistada, et see jauskond näib eestlikult afand- likum oli kui mõddalaimud aastate wäljanäitustel. Minu arwamine et wõinud fiiin kuhugile mujale peaseba kui aga fiiina, et parema ja peenema näputöö tegijad Eesti netud ja noorikud oma tööd tänawufele falkste wäljanäitufele ei olnud toonudgi. Selle wastu oli aga ifeäranis kena waadata, tuba Eesti netu, Alide Selting Helmeft, näitufel näputööd tegi, nimelt kangast kudus. Hea ifa oli talle nii head teljed teinud, nagu telstel Eesti neidudel kellegil ei ole. Nimelt oli füstif teljete juures nii ofawaste kälma seatud, et kudujal netul fugugi tarwis ei olnud oma näppu temasfe pista. Süstif oli omas ametis niifama wirt, nagu netu omas ametis: ta firus ife netu terafe filma al kanga lahtu mõdda tulift ruttu edast tagaft, nii kireote, et fualact nagu feinakella tiffel ühte puhku pidi löfsuma. Netu pahem käft seifis lahti last- mata fualaabi turja külles ja parem käft niifama lahti last- mata nõnda nimetatud füstiku paela külles, millega ta füstiku kälma löi. Nii tõmmas ta parema käega ifta üksford füstiku paela, millega ühtlafi füstif oma lõngaga kanga lahuft läbi lipfas, ning siis pahema käega jälle fualaati, et lõnga kan- gasse kinni lüüa, — ja kargas wenis aga rindwõlla poolt fua- laabi poote pitemaks. Nõundis see töö netu kätelt kül juba rohkeste usinust ja ofawust, siis ei olnud tema jalgadele mitte paremat pidu lubatud ega wähemat ulesannet täita antud: nelle oli ifa, kui ma lugemifega ei efifinud — ü h e l f a tallas- wõl föllelauda walitseba annud ja need ühelfa käfiwad netu Alide Seltingi färmete jalgade al nagu oreliflahwõd föstri förmene al, — kargas oli fo oma toimekirja poolest õige kumfi- lit ja nõuudis siis kuduja jalgade käest õige ofawat tallasklana tantfu. Mõned taluueided waatlefiwad tallasklana tantfu, füstiku firumift ja fualaabi löfsumift nagu ilmatmet ja igaihe filmift oli lugeba, piaks mina eht minu tätar ka niifugused teljed faama ja nõnda kuduba mõiftma! Ja muidugi, kes Eesti eit ei wiafs kül niifuaust kannaakubumift heaks kiitma ja ife nõnda

ei piaks kül niisugust kangakudumist heaks kiitma ja ise nõnda kududa lhaldama! Teg on igal tšhel tallis ja neu Seltingi wiisil kududes lähed kudumine nagu lernates edasi, ka kõige pikema kanga maha saamine ei pruugi üleswõdamisest mitte palju hlljemaks jääda. Wäljanäituse härradgi tundsiwad ära, et niisugune kangakudumine ilka ka midagi wäärt on: nad andsiwad neu Seltingile tema kangakudumise eest brongis auuraha ja tema isale nii heade teljebe tegemise eest 10 rbl. See oli kül müidugi palju „eestim“ auuhind, kui näituseks Musso härra oma märjuse eest sai, mille tegemine pealegi ka ammune wana kunst on, aga, noh — igal ajal piab ilka ka oma mõdt olema, nõnda ka wäljanäituse härrabel ja nende armulisel lahtusel auuhindade andmise juures. Et nad pia ilka ka waatama, kes auuhlma saaja on. Wäga soowlba on, et kõnesolewate teljebe ehtlaja ja nende peal kuduja waewaks wõtaksiwad ning ka Gesti Põllumeeste Seltside wäljanäituste peal oma teljelb ja nendega kudumist näitalsiwad. See arataks ja õpetaks igat peremeest nende teljete järele-tegemisele ja igat perenaist järele-kudumisele.

Endiste Tartu wäljanäitustega jeda näitust wõrreldes puutusiwad mulle muu seas weel ühe Gesti mehe M. M a r t i n a maaltitud tuafseinade ja lagebe maaltitööd filma, mida seltsi lenat ilutööd Tartu näituste peal enne pole olnud ja millede eest maalija brongis auuraha sai. Uudiseks oliwad ka neu B. Rossmanni hõbelõngabest palmitsetud mitmesugused ilutööd. Kui ma weel mõnda näituse asja tahaksin nimetada, siis tuleks mul lähidelt paljalt nõnda ütelda: Seal oli kallimaid kulb ja hõbe asju, särawaid tõlbasid ja saanisid, laubasid, sohwasid, toolisid, kappisid, kummutisi, kingasid, kindaid, saapaid, särta, pükka, kasutaid, woodisid sibitekkide ja pehmete patjadega, pitsilmasid, ka surmariistu piisjagi, tohtrite leikamisenuge, klaas-töösid, elektrikellasi, sadulaid õrnemale sugule ja karedamale sugule, mitmesugu illetööd, pilla, päewapilla, wõrwmiseisid, lõngasid, lõhugu naisterahwa näputöösid, ahsusid, katusekruwa, mitmesugu masinaid, atru ja ällefid, mitme kummetuharbe rubla eest hobusid, nende seas palju ka Gesti meeste omaid, kõige enam Tartu ja Wljangi maalt, palju lehmil, pullisid, wassilaid, siu lambaid ja näituse härrad ise leawad, mis seal muud kõit oli. Näituse asjabe nimekri isegi tahab umbes pool suurem olla kui näituseks Apostlile tegude raamat Uues Testaments. Headuse ja wäärtuse poolest pihiwad suurem jagu näituse asju kül hirmus, hirmus head olema, sest mõni kasukas maksis üksi 360 rbl., mõni woodi oma sibitekkiga 150 rbl. ja mõni naisterahwa sadul 150 rbl. Ja ometi ei kannu niisugune sadul mitte ise naisterahwast, waid enne pannakse ta enesest weel kallima hobuse selga ning siis naisterahwas sadula selga — enamiste mõni niisugune poolkraudu wana pligakene, kellel enesel ka juba kummis jantene aastaid felfas on, ning nõnda lähed siis lena õrnaholine sõlt piigatuse meelelahutusels ja tema ajaigawuse wähen-damisels lahti. Kasutate ja wooditekkide kallihinnalisest headusest ei mõista minu sugune rumal ka midagi paremat ütelda. Ennemalt tahaksin ja wõiksin ma 360 rbl. eest oma kehale lena majakese ümber nuretseda, üle jäänud rahaga hea ja ilusa naise wõtta, ja 150 rbl. woodi hinnaga hobuse ja lehma, woodi ja woodlasjad ning minu pudl padi majakraami osta ja kõigest sellest järele jäänud sumunaga ka weel laste kaswatamise eest hoolt kanda, kui Jumal meile lapsi saaks andma, kui mitte, siis wõiks see jagu Aleksandrskooli kasuks, seega teiste laste kaswatamise heaks saada. Ja sadula hind, 150 rbl. Ylled ei wõiks enam mujal mahti olla, kui pangas protsenti peal felfa laste-laste päranduseks. Nii saaks minul paari riide hilbu hinnast omal jalal elama hakkamiseks üle pea kaela küllalt, aga mõni teine, kelle leha liitmed minu omadega kül üsna ühe juuresed on ja minu aru järele ka ühe sarnased näitawad olema, — mõni niisugune teine tunneb enmast niiwäheste waranduse kallal alles üsna alasti olema. Tähelepanemise wäärt elupilt reifipiltide seas.